

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Marka Výborného, Jana Bartoška, Pavla Bělobrádka, Jiřího Miholy a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 649)

Vláda na své schůzi dne 16. prosince 2019 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z těchto důvodů:

1. Jakkoli je z hlediska technické proveditelnosti předložený návrh v zásadě realizovatelný, konstatuje vláda, že nahrazení stávajícího způsobu přepočtu hlasů ve volbách na mandáty, který využívá metodu modifikovaného D'Hondtova dělitele, způsobem využívajícím Hareovu kvótu by znamenalo významnou změnu úpravy volebního systému a k takovýmto podstatným změnám by mělo být přistupováno vždy na základě širší a podrobnější diskuse napříč politickým spektrem včetně zapojení odborné veřejnosti a z ní plynoucího konsensu ohledně podoby takové změny. Taková diskuse dosud neproběhla a důvodová zpráva ani neuvádí podrobnější rozbor dopadů navrhované změny.
2. Při výše zmíněné diskusi je nutno vzít v úvahu i závěry vyplývající z judikatury Ústavního soudu, který se zákonem o volbách do Parlamentu České republiky v minulosti opakovaně zabýval. Také na základě závěrů, k nimž dospěl Ústavní soud (např. v bodě 22 usnesení Pl. ÚS 57/06 ze dne 17. 4. 2009 ohledně D'Hondtovy metody přepočtu hlasů nebo v nálezu Pl. ÚS 42/2000 ze dne 6. 2. 2001 ohledně načítacího kvora pro koalici) lze konstatovat, že rozhodující prvky stávajícího volebního systému jsou ústavně konformní a není nezbytné je z tohoto důvodu měnit. Pro úplnost pak vláda připomíná, že i v současné době jsou ustanovení zákona o volbách do Parlamentu České republiky, jichž se dotýká i nyní předložený návrh zákona, předmětem přezkumu před Ústavním soudem, neboť již v prosinci 2017 podala skupina senátorů Senátu Parlamentu České republiky návrh na zrušení nejen § 26 odst. 2 věty druhé zákona

o volbách do Parlamentu České republiky spolu s jeho přílohou č. 2, ale právě také na zrušení § 48 až 51 zákona, tj. rozdělení České republiky do volebních obvodů spolu s uplatněním D'Hondtovy metody pro zjišťování mandátů v takto vymezených volebních obvodech, a dále na zrušení některých ustanovení § 49 zákona, tedy zejména načítacího kvora 10 % a více pro předvolební koalice. Ústavní soud o tomto návrhu dosud nerozhodl. S případnými změnami by proto bylo zřejmě vhodnější vyčkat také na rozhodnutí Ústavního soudu o tomto návrhu.

3. Vláda rovněž považuje za nezbytné upozornit na některé problematické aspekty formulace předloženého návrhu zákona. Především návrh nového znění § 49 odst. 1 zákona o volbách do Parlamentu České republiky nepředpokládá, na rozdíl od stávajícího znění § 48 odst. 1 zákona, že by k určení celkového počtu platných hlasů mělo dojít na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků a zvláštních volebních okrsků, nýbrž že by se tak mělo dít „*na podkladě zápisu o výsledku voleb v krajích*“; není však přitom zřejmé, zda by měl být celkový počet hlasů určen již po vyhotovení stejnopisu zápisu o výsledku voleb ve volebním kraji podle § 46 odst. 2 nebo teprve po signaci zápisu osobami uvedenými v § 46 odst. 4 zákona. Formulaci navrhovaného nového znění § 50 odst. 2 a § 51a odst. 1 pak lze považovat za poněkud vnitřně nekonsistentní, když na straně jedné předpokládají určení počtu mandátů připadajících jednotlivým stranám, resp. jednotlivým volebním krajům, na základě podílu, a na straně druhé stanoví, že se počet mandátů určí podle toho, kolikrát je volební číslo obsaženo v počtu odevzdaných hlasů; přestože by obě operace měly vést ke stejnému výsledku, jejich současné použití může působit zmatečně. Ze systematického hlediska působí nevhodně rovněž vyjádření v navrhovaném novém znění § 49 odst. 2, že se k hlasům politických stran, politických hnutí a jejich koalic, které nedosáhly kvora 5 %, nepřihlíží, když v následujícím ustanovení návrh s těmito hlasy pracuje. Navrhovaný § 51a by pak bylo vhodné upravit tak, aby se poslední věta odstavce 2 vztahovala také k přidělování mandátů podle odstavce 1. Kromě toho v nově navrhovaném ustanovení § 51a není řešen postup pro případ, že by volební strana zde upraveným postupem získala více mandátů, než má na kandidátních listinách kandidátů, a některé mandáty by tak zůstaly neobsazené.
4. V neposlední řadě vláda též upozorňuje, že předložený návrh vykazuje celou řadu nedostatků legislativně technického charakteru, jako jsou například neaktuální výčet novel předmětného zákona v úvodní větě článku I, chybné označování zákonodárského sboru České republiky s malým úvodním písmenem na více místech textu návrhu, nepřesné vnitřní odkazy (v § 51a odst. 5 a 6) nebo nestandardní formulace novelizačních bodů obsahujících jednotlivé změny zákona.